

УДК 37.032:371.134

Олена Вікторівна ВАСИЛЕНКО,

професор кафедри іноземних мов

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),

кандидат педагогічних наук, доцент

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Розглянуто проблему професійної культури правоохоронців. Наголошено на важливості високого рівня морально-етичної культури як професійно значущої для працівників правоохоронних органів. Запропоновано низка організаційно-педагогічних умов формування їх професійної культури.

В умовах розбудови в Україні правової держави та громадянського суспільства, інтеграції у світове співтовариство, зміни принципів соціальної взаємодії, форм і методів роботи всіх державних структур перед органами внутрішніх справ України постає ряд важливих завдань : з одного боку, забезпечити дотримання законності, правопорядку в країні, особистої безпеки громадян, з іншого – перейти до соціально-правового партнерства з населенням. Все це обумовлює необхідність підвищення вимог до рівня і якості фахової та соціальної компетентності працівників органів внутрішніх справ, їхньої загальної та професійної культури.

Отже, авторитет органів внутрішніх справ, а відтоді повага суспільства до закону і держави, залежить перш за все від рівня професіоналізму окремих правоохоронців. А професіоналізм особистості – це «достатній для творчого вирішення завдань професійної діяльності рівень розвитку професійної культури й самосвідомості» [1, с. 207]. Тобто, ефективність професійної діяльності правоохоронців у значній мірі залежить від рівня сформованості у них комплексу особистих якостей та характеристик, що визначають зміст категорії «професійна культура». Професійна культура правоохоронця – це ступінь оволодіння працівником знаннями, способами та методами правоохоронної діяльності й використання їх на практиці у відповідності до рівня розвитку власної культури. Професійна культура розкривається в умінні передбачати результати своєї діяльності, в її прогнозуванні, здатності відтворити і висловлювати загальнонаціональні інтереси, бачити перспективу їх розвитку.

Правова культура правоохоронців становить основну складову їх професійної культури. Професійно-правова культура співробітників органів внутрішніх справ припускає: 1) глибоке знання системи права і законодавства, можливостей юридичної науки; 2) переконаність у необхідності їх дотримання, соціальній корисності законів і підзаконних актів; 3) уміння користуватися всією сукупністю правових засобів під

час виконання службових обов'язків у межах компетенції, встановленої законом та іншими правовими актами, вдаватися до використання всіх досягнень юридичної науки і практики при прийнятті і оформленні рішень [4]. Проте правова культура співробітників ОВС визначається не тільки науковими знаннями про сутність, характер і взаємодію правових явищ, механізм правового регулювання, правове поле держави і його окремі напрямки. Вона передбачає й критичне творче осмислення правових норм, законів, правових явищ з погляду їх гуманістичного, демократичного і морального змісту.

Окрім правової культури до співробітника органів внутрішніх справ у галузі культури висувається ціла система інших деонтологічних вимог:

- морально-етична (засвоєння гуманістичних принципів моралі, умінь ними керуватися на практиці);

- політична (знання політичної стратегії та тактики держави, провідних політичних партій і рухів, умінь користуватися інструментарієм політичної діяльності і бути політично активним. При тому незалежно від особистих політичних поглядів і прихильності кожен працівник міліції повинен бути прибічником політики, яку влада впроваджує через закон, служити закону, захищати його.);

- психологічна (знання психічного складу особи, умінь користуватися психодіагностикою у ході вирішення юридичної справи);

- естетична (виражається в службовому етикеті, мові спілкування, зовнішньому вигляді юриста, естетичному вигляді оформлюваних ним документів та ін.) [4].

Для ефективного виконання державних завдань сьогодні недостатньо бути професійно підготовленим працівником, мати необхідні знання й достатній досвід роботи. Професійного успіху досягає той працівник ОВС, який не лише сумлінно виконує службові обов'язки, а й забезпечує їх виконання відповідно до морально-етичних вимог державної служби. Працівник правоохоронних органів постійно перебуває в сфері морального впливу суспільства та своєї службової структури. З одного боку, він постійно відчуває виховний вплив суспільства, що формує його особистість у відповідності з принципами суспільної моралі, а з іншого, він сам своєю діяльністю здійснює виховний вплив на громадян.

Можна виокремити ряд організаційно-педагогічних умов ефективності процесу формування професійної культури правоохоронців, а саме:

- створення сприятливих умов для формування у правоохоронців цілісного уявлення про зміст, структуру функцій професійної культури працівників органів внутрішніх справ;

- зорієнтованості системи професійної підготовки на цілеспрямоване формування розвитку у співробітників правоохоронних органів якостей і характеристик професійної культури;
- формування професійної компетентності на основі наукових досягнень в галузі правоохоронної діяльності;
- формування професійної майстерності, навичок соціально-педагогічної діяльності;
- спрямованого розвитку професійних здібностей та професійно-значущих видів особистої культури (особливо – фізичної, моральної, комунікативної);
- формування ціннісно-мотиваційної сфери на засадах загальнолюдських ціннісних ідеалів та цінностей професійної культури;
- спрямованої соціалізації правоохоронців у професійному субкультурному середовищі, педагогізації його впливів;
- сприяння самоактуалізації до професійного зростання, створення умов та стимулів до самостійної професійної підготовки;
- організації системи неперервної професійної освіти, зокрема за допомогою технологій дистанційного навчання [3].

Таким чином, зміна пріоритетів у діяльності правоохоронних органів, перехід до стратегії правового партнерства з населенням в Україні значно збільшують вимоги до рівня професійної культури співробітників поліції. Формування професійної культури правоохоронців (правової, морально-етичної, естетичної, політичної культури) можливо при впровадженні певних організаційно-педагогічних умов. Професіоналізм і справедливість переважають у правоохоронній діяльності лише тоді, коли працівник поліції як служитель закону чесно виконує свій морально-правовий обов'язок, постійно підвищує свою загальну і професійну культуру.

Список бібліографічних посилань

1. Зязюн І. Філософія педагогічної діяльності у професійній освіті. *Діалог культур. Україна у світовому контексті. Філософія освіти*. 2002. Вип. 8. 384 с.
2. Посметний В. В. Поняття професіоналізму працівників ОВС як визначальної категорії їх професійної підготовки. *Форум права*. 2007. № 2. С. 179–184. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2007_2_30.pdf (дата звернення: 15.02.2018).
3. Михайліченко І. В. Педагогічні умови формування професійної культури працівників органів внутрішніх справ : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2004. 227 с.
4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права. Харків : Консум, 2001. 656 с.

Отримано 25.02.2018

